

УДК 631.52.633.85

Гарбузов Ю. Є., здобувач ступеня доктор філософії

Білявська Л. Г., доктор с.-г. наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики

Полтавський державний аграрний університет МОН, м. Полтава, Україна

e-mail: Bilyavska@ukr.net

СЕЛЕКЦІЯ СОЇ ОВОЧЕВОГО НАПРЯМУ ВИКОРИСТАННЯ

Розробка продуктів харчування за допомогою сучасних програм селекції рослин є важливим засобом поліпшення здоров'я людства. Соя (*Glycine max (L.) Merr.*) – багатогранна та стратегічна культура. Едамаме або овочева соя – досить популярний продукт харчування у країнах Азії. Вона є незамінним компонентом для вегетаріанських і веганських дієт. Овочевий напрям використання сої в Україні поки що не має значного поширення. Але, актуальність селекційного продукту залежить від його характеристики, цінність якого визначається на певних етапах розмноження. Тому овочевий напрям використання сої в подальшому може мати гарні перспективи, особливо у формуванні концепції національної безпеки харчування. Наші дослідження були спрямовані на виявлення генотипів які найкраще відповідають вимогам моделі овочевої сої.

Досліди проводили в селекційній сівозміні дослідного поля Полтавського державного аграрного університету (2015–2019 рр.). Об'єктом досліджень були колекційні зразки, лінії, сорти різного еколого-географічного походження.

У лабораторії «Селекції, насінництва і сортової агротехніки сої» ПДАУ сформована колекція нових посухостійких ліній сої, які мають масу 1000 насінин від 150 до 250 г, належать до різних груп стиглості і різноманітне забарвлен-

ня насінневої шкірки. Головна особливість цих форм – відсутність опушення на всіх частинах рослини. Кращі лінії володіють комплексом господарсько- цінних ознак і властивостей: врожайність 2,5–3,0 т/га за вегетаційного періоду – 95–130 діб, стійкість проти фузаріозу та бактеріозу (9 балів), стійкість до осипання (9 балів), а також вміст білку 39–42% і жиру 19–22%. Вони також володіють високою посухостійкістю. Новостворені неопущені лінії мають врожайність насіння 1,5–2,0 т/га.

Аналіз вмісту флавоноїдів у п'яти новостворених ліній без опушення, які мають різний колір насінневої шкірки (чорне, коричневе, руде, зелене, жовте) показав, що максимальний вміст флавоноїдів - у лінії № 307 – 500 мкг/г, яка має рудий колір насінневої шкірки. Найменший вміст – у зелено насінного № 342 – 293,4 мкг/г. А у ліній № 305, № 353, № 301 – 304,4; 347,8 і 380,4 мкг/г відповідно.

Найбільший вміст антоціану (375,7 мкг/г) відмічено у чорно насінної лінії № 301, а найменший (22,1 мкг/г) – у жовто насінної лінії № 353.

Таким чином, надані параметри отриманих зразків та ліній сої допоможуть оптимізувати селекційний процес, відібрати зразки з цінними харчовими характеристиками й створити нові сорти овочевого напрямку використання.

УДК 632.4.01/.08

Гармаш С. П., аспірант

Гентош Д. Т., кандидат с.-г. наук., доцент, завідувач кафедри фітопатології ім. акад. В.Ф. Пересипкіна

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: sophiagarmash@ukr.net

ОЇДИУМ ВИНОГРАДУ В УМОВАХ СТЕПУ УКРАЇНИ

У сучасних умовах оїдіум (або справжня борошниста роса) є одним із основних захворювань винограду. Хвороба зустрічається у всіх зонах вирощування винограду та призводить до суттєвих втрат врожаю.

Збудник - *Uncinula necator* Burr. (сумчаста стадія, телеоморфа) *Oidium tuckeri* Berk. (конідіальна стадія, анаморфа) класу Ascomycetes, порядку Erysiphales, є фітопатогенним біотрофом, тобто паразитує тільки на живих тканинах виноградної рослини, і основні етапи її життєвого циклу тісно взаємопов'язані з розвитком рослини-господаря.

Весною в міцелії утворюються короткі ланцюжки конідій. Вони легко поширюються вітром, викликаючи первинне зараження рослин у вигляді ніжного сірувато-білого нальоту. Наліт утворюється зазвичай на верхній стороні листка - спочатку у

формі невеликих окремих плям, які згодом зливаються і покривають листову пластинку. Уражене листя скручується і поступово засихає. Сумчаста стадія гриба проявляється восени на верхній та нижній стороні листя та на пагонах. Оптимальна температура для розвитку оїдіуму 20–25°C і наявність крапельної вологи. Загалом за час вегетації винограду у збудника оїдіуму розвивається до 15-20 інкубаційних періодів.

За стійкістю до оїдіуму виділяють такі сорти винограду:

- нестійкі - 'Шардоне', 'Мускат білий', 'Каберне-Совіньйон', 'Мерло, Ркацителі', 'Рислінг, Сапераві', 'Олімпійський';
- сприйнятливі - 'Совіньйон зелений', 'Фетяска', 'Одеський чорний', 'Первенец Магарача';
- стійкі - 'Молдова', 'Левокумський', 'Біанка', 'Подарунок Магарача'.